

Сучасні форми та шляхи розвитку менеджменту організацій

Оксана Кириченко

*доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
ORCID: 0000-0001-5244-8323*

Михайло Стрільчук

*студент групи МЕН-КЛ 18,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна*

Сучасний менеджмент-особлива галузь знань і професійної підготовки керівників і спеціалістів у різних сферах діяльності. Ефективно управляти сучасним підприємством або його підрозділами не можливо без розуміння сутності й змісту менеджменту. Терміни «управління» і «менеджмент» пов'язані між собою. «Управління» це цілеспрямована дія на об'єкт, з метою зміни його стану або поведінки. Управляти можна технікою, технологією, ресурсами тощо. «Менеджмент» є складовим елементом управління, під яким розуміють цілеспрямовану дію на колективи працівників або окремих виконавців, з метою досягнення поставлених цілей Управління підприємством у наш час є дуже складною справою і потребує різносторонніх знань [1]. Керівник (менеджер) має бути освіченою людиною в галузі виробництва, знати кон'юнктуру і динаміку ринку, володіти знаннями з технології і організації виробництва, економічних важелів ефективної діяльності підприємства. Американський економіст Мінцберг виділяє такі види діяльності менеджерів: головний керівник; лідер; представник організації при зовнішніх контактах; підприємець, який удосконалює виробництво; ліквідатор порушень у діяльності організації та ін. Менеджмент, як вид професійної діяльності, передбачає орієнтацію фірми на потреби ринку і організацію виробництва тієї продукції (послуг), яка може задовольнити споживачів і принести фірмі передбачений прибуток; постійне намагання підвищити ефективність виробництва; самостійність прийняття управлінських рішень і відповідальність за їх ефективну реалізацію; використання новітньої техніки, технології, інформаційних систем управління та ін. Практика управління така ж давня як існування людства. Джерела сучасного менеджменту знаходимо в діях Мойсея при виведенні ізраїльтян з Єгипту, Олександра Македонського-при управлінні військами та ін. Як наука управління пройшло певний шлях у своєму розвитку У ХХ ст. послідовно сформувалося кілька наукових шкіл менеджменту, серед яких найбільш відомі такі як: Школа наукового управління (1885-1920 рр) [2]. Засновником даної школи був Фредрік Тейлор [3]. У межах твердого раціоналізму він сформулював основні принципи системи управління індивідуальною працею робочих: детальне дослідження трудових процесів, нормування на основі безпосереднього вимірювання витрат робочого часу, за допомогою хронометражних спостережень; спеціальна система відрядної заробітної плати: методом відбору, навчання і тренування робочих; підвищення і розподіл відповідальності за наслідками роботи між менеджерами

і робочими. Адміністративна (класична) школа управління (1920-1950 рр). Її творця Анрі Файоля вважають батьком менеджменту. Він виклав принцип управління, визначив характерні види діяльності керівників планування, організацію, керівництво, координацію і контроль [4]. Мають певний інтерес для сьогоденної практики такі принципи.

Кожному працівникові делегування повноважень, достатні для того, щоб бути відповідальним за виконання роботи. Інтереси організації переважають над інтересами індивіда. Працівники отримують справедливу винагороду за свою працю. Ініціатива заохочується. Гармонія інтересу персоналу й організації забезпечує єдність зусиль, в єдності сила. Анрі Файоль при створенні своєї концепції почав кількісний, системний, ситуативний підходи. Школа людських стосунків (з 30-х років ХХ ст. до нашого часу). Засновником цієї школи був американський соціолог та психолог Елтон Мейо. Основні ідеї школи людських стосунків: управління є соціально-психологічний, а не економічний процес; в основі управління знаходиться людина, яка має свої потреби, інтереси і мотивації; продуктивність праці виконавця залежить не стільки від матеріальних, як від психологічних та соціальних факторів; Школа науки управління (кількісна школа). Найбільш відомими представниками цієї школи є Д. Марч, Г. Саймон, Р. Акофф, Д. Вудворд, Д. Томпсон, Л. Канторович та ін. [5]. Головні характеристики школи: основна увага зосереджується на прийнятті рішень; критерієм діяльності є економічна ефективність; використання формалізованих методів і моделей в управлінні; використання комп'ютерів для обробки значного обсягу інформації; використання системного, процесного і ситуаційного підходів до управління. Головною метою та сутністю менеджменту є цілеспрямований вплив на працівників чи окремого виконавця, з метою виконання поставлених завдань при раціональному використанні ресурсів, а також для створення ринкової вартості, здатної покрити всі витрати, пов'язані з використанням ресурсів, і забезпечити прийнятний рівень доходів на умовах, адекватних ризику вкладників капіталу.

Формування системних та ситуаційних підходів у менеджменті [6]. П'ятий етап розвитку менеджменту пов'язаний з розглядом організації як системи, діяльність якої постійно залежить від змінного набору обставин.

Системний підхід базується на використанні теорії систем у менеджменті з кінця 50-х р. минулого століття. Система-це сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, що визначають її характер. Усі організації (об'єкти управління) є системами, які складаються з таких елементів: структура, завдання, технологія, люди, цілі, ресурси. Існують закриті (мають фіксовані жорсткі умови, не залежать від оточуючого середовища) та відкриті (взаємодіють із зовнішнім середовищем) системи. Усі організації є відкритими системами.

Окремі великі елементи (частини) систем можуть складати системи, які стосовно першої системи можна називати підсистемами (цехи, відділи тощо).

При цьому менеджер повинен: розуміти процес управління, аспекти індивідуальної та групової поведінки, процедури системного аналізу, методи планування, мотивування і контролю, кількісні методи прийняття рішень; вміти

оцінювати сильні та слабкі сторони використовуваних методик; правильно оцінювати фактори, які відіграють найважливішу роль в даній ситуації, і ефект від змінних величин; знаходити прийоми менеджменту, які будуть мати найменший негативний ефект.

Ця технологія забезпечує ефективне колективне використання обчислювальних та інформаційних ресурсів, поліпшення комунікацій, процесів обміну інформацією, створює умови для функціонування розподілених систем обробки даних. У межах компанії, фірми чи підприємства функціонують локальні мережі. Вони забезпечують інформаційний обмін між працівниками організації. Регіональні (територіальні) мережі організуються на регіональному або державному рівні й призначені для надання в режимі реального часу інформаційно-обчислювальних ресурсів абонентам, значно віддаленим один від одного.

Ключові слова: управління; управлінські технології; механізми управління.

Список використаних джерел

1. Андрушків Б. М. *Основи менеджменту*. Львів: Світ, 1995, 296 с.
2. Бабаєв Л. В. *Малий бізнес. Ринок і суспільство*. М.: МП, 1992.
3. Будзан Б. *Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи*. К.: Основи, 2001, 349 с.
4. Сладкевич В. П. *Современный менеджмент*. К.: МАУП, 2000, 112 с.
5. Тарновська Н. П. *Менеджмент: теорія та практика*. Тернопіль: Карт-бланш, 1997, 456 с.
6. Кузьмін О. Є. *Теоретичні та практичні засади менеджменту*. Львів: Львівська політехніка, 2003. 352 с.